

L'oportunitat

En la història del nacionalisme català, la lluita armada no ha representat mai una tradició significativa. Hi ha hagut accions puntuals fortament simbòliques, com els fets de Prats de Molló, o la participació catalanista en les insurreccions d'octubre del 1934. Esplèndids fracassos, en un cas i en l'altre, però amb un ressò popular i en una circumstància històrica que els donava un valor d'exemplaritat. Ni Macià ni Companys haurien imaginat mai —ni haurien acceptat— que posar una bomba en un qualsevol jutjat rural o en una oficina del cadastre arribaria a ser considerat «lluita armada».

Als Països Catalans, allò que ara és anomenat «lluita armada» és un fenomen recent: tan recent, que apareix de fet, a banda algun precedent aïllat, *després* del final de la dictadura. Durant la dictadura, la resistència catalana no posava bombes als jutjats. La idea de formar una organització dedicada a aquesta activitat, i de considerar això «lluita armada», va nàixer ací per pur efecte de mimetisme amb Euskadi: si ells tenien ETA, nosaltres havíem de tenir alguna cosa equivalent. I també pel vell principi de la punta de llança, o avantguarda de la revolució. No han faltat elaboracions teòriques de la necessitat, urgència i caràcter decisiu d'aquesta anomenada lluita «armada». Ni en faltaran, encara que s'acabe del tot, perquè qualsevol error, i qualsevol estúpida, té la capacitat de generar inacabables teoritzacions justificadores.

Allò que sí que ha faltat és la més elemental reflexió sobre les condicions de la pròpia societat i sobre els resultats reals de les accions *armades*. O sobre la capacitat de combat d'un exèrcit compost exclusivament d'avantguarda. ¿Quina ha estat l'exemplaritat, l'eficàcia mobilitzadora, de les bombes nocturnes? ¿I qui n'ha resultat perjudicat en primer lloc, l'objectiu (¿militar?) contra el que se suposava que anaven, o el moviment nacional català que se suposava que defensaven? El mimetisme amb els bascos era un camí que fatalment havia de conduir a la marginalitat més irrecuperable, i a la frustració més completa dels qui actuen —i es barallen— en el buit.

No és estrany que aquesta sensació de frustració i de buidor arribi a afectar els qui són, alhora, responsables

i víctimes d'un camí sense sentit: els qui són a la presó per haver dut a la pràctica aquella fe en la lluita armada. No és estrany que es troben mancats del suport que se suposa que els hauria de donar el *poble*, o almenys el conjunt del moviment nacional català. I que no es troben precisament encoratjats a la vista dels violents enfrontaments dins de l'*avantguarda* política que els defensa i els justifica. ¿Quin sentit té, ara, passar anys i anys de la vida a la presó: en raó de què, i en benefici i satisfacció de qui? ¿Només per donar gust als qui, mentre s'ataquen mútuament, utilitzen els presos com estendard i eslògan? Per part dels mateixos presos, probablement, no es tracta de «penediments» ni de sotmetre's a cap condició inacceptable:

es tracta de reconsiderar el sentit de la pròpia vida (¿té sentit continuar a la presó?), i possiblement de reconsiderar també si té sentit continuar una forma de lluita que ja ha demostrat a bastament els seus resultats.

Davant d'això, els fets concrets són purament circumstancials. Si Àngel Colom ha tingut l'oportunitat de transmetre una certa disposició dels mateixos presos, seu és el mèrit d'haver-la sabuda aprofitar. Si aquesta possibilitat és ben vista pel president Pujol, i pot ser canalitzada pel conseller Gomis, més possibilitats hi haurà

que arribi a bon terme (i si la reserva de les primeres converses ha estat trencada, amb filtracions interessades, per algun conseller o per algun representant de l'estat, ells deuen saber amb quina intenció ho han fet). Si el PSC, al contrari del que va passar amb la iniciativa en favor de Bascompte, veu favorablement la possible negociació, és senyal que el PSOE i el govern també ho veuen amb bons ulls. Que negocien, doncs: no és tan difícil: per part del govern reconèixer d'alguna manera la motivació política dels presos; per part d'aquests, reconèixer que no té objecte la continuació de la seua forma de lluita. Són coses de pura lògica i sentit comú.

El govern té una magnífica oportunitat de resoldre el problema. La Generalitat té l'oportunitat de jugar el paper qui li correspon. Terra Lliure i els seus partidaris, tenen l'oportunitat, una vegada resolt el tema dels presos, d'orientar-se cap a formes d'actuació més útils i eficaces en favor dels mateixos objectius que defensen. □

